

Marmara Denizi Balıkçılığının Sosyo-Ekonomik Yapısı ve Deniz Ürünleri Pazarlaması : Tekirdağ İli Sahil Şeridi Örneği¹

G. Güngör

S. Ş. Özen

H. Güngör

Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Tekirdağ

Marmara Denizinin tamamı Türkiye sınırları içerisinde yer alan bir iç deniz özelliği taşımaktadır. Çevresinde yoğun yerleşim alanları ile endüstri bölgelerinin bulunması nedeniyle giderek artan bir çevre ve deniz kirliliği oluşmaktadır. Özellikle petrol taşıyan tankerler ile diğer yoğun deniz trafiği mevcut kirliliği daha üst boyuta taşımakta ve balık popülasyonu bundan olumsuz etkilenmektedir. Tüm bu olumsuz faktörlere rağmen, beklenmedik ölçüde balık türünün (10 ayrı taksonomik gruba ait 118 balık türü) halen Marmara denizinde yaşadığı ifade edilmektedir (Zengin ve ark. , 2004). Bu durum da pek çok balıkçı ailesinin yaşamlarını sürdürebilecek tatmin edici bir gelir temin etmesine olanak sağlayabilmektedir.

Bu çalışmada Tekirdağ İli deniz balıkçılığının sosyo-ekonomik durumunu belirleyip pazarlama sistemini ortaya koymak amacıyla ; Tekirdağ İli merkez ve sahil şeridindeki ilçe ve beldelerde faaliyette bulunan 263 adet balıkçı teknesi, boyları itibariyle sıralanmış ve yoğunlukları dikkate alınarak; 5-10 m,10-15 m ve 15 m'den büyük tekneler olarak gruplara ayrılmıştır. "Tabakalı tesadüfî örnekleme yöntemi " ne göre de küçük gruptan 31 adet orta gruptan 18 adet ve büyük gruptan 5 adet olmak üzere toplam 54 adet balıkçı teknesiyle anket yapılmıştır. Anketlerde balıkçı teknelerinin teknik özellikleri, yardımcı tekne özellikleri, ağ donanım özellikleri, avcılık gereçleri , tekne sahibinin ve tayfaların sosyo ekonomik özellikleri, mevcut sorunlar ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda tekne büyüklük gruplarına göre tekne sahiplerinin sosyo-ekonomik yönden pek farklı olmadıkları görülmüş, sosyal güvencenin olmaması, Denizcilik Bakanlığının olmaması, balıkçılık ekipmanlarının pahalı olması, denetimlerin yetersiz olması pazarlama sisteminin gelişmemesi ve aşırı avlanmanın önüne geçilememesi gibi sorunlar tespit edilmiştir

Anahtar Kelimeler : Marmara Denizi, Deniz balıkçılığı, Sosyo-ekonomik yapı, Pazarlama.

The Socio-Economic Structure of Fishery Activities and Seafood Marketing in Marmara Sea: A Case Study Along the Coastal Area of Tekirdağ Province

Marmara Sea, which has a typical inside sea characteristics, is placed all along the Turkish borders. Because of both intensive level of population living around and many industrial plants has been taken place at this area which has continuously environmental pollution. In addition to, intensive sea traffic due to tankers carrying petroleum and etc., have been causing this pollution to higher level. Since, the all negative factors mentioned above, incredible amount of fish species (118 different species belonging to 10 taxonomic groups) were observed still alive in the Marmara Sea (Zengin et al., 2004). This situation causes to be gained at a satisfactory level of income for many fishery families and sustainable of their lives.

In this study, with the aim of determining the socio-economical structure and figure out its marketing system in Tekirdağ; 263 vessels, used in the centre of province and in towns and villages on the shore, were put into an order according to their lengths and by taking their densities into consideration; they were classified into three groups as the boats of vessels 5-10 m, 10-15 m and the ones bigger than 15 m.

A survey of 54 vessels, 31 of which are from small group, 18 from medium group and five from the large group has been conducted by ' The stratified Random Sampling Method'.

'Technical specialities of the vessels which were surveyed, specialities of the supporting vessels, net properties, fishing equipment, socio-economical conditions of boat owners and the crew, present problems and proposals for the solution of the problems have been studied.

At the conclusion of the survey evaluation, it has been observed that the vessel owners don't show any socio-economical differences in respect of the size of their vessels and such problems as not having the social

¹ Saniye (Şahin)Özen'in yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

security, nonexistence of the Ministry of Maritime, high cost of fishing equipments, insufficiency of the inspections, underdeveloped marketing system and excessive fishing have been found out the higher levels.

Keywords : Marmara Sea, Fishery , Socio-economic Structure, Marketing

Giriş

Marmara Denizinin tamamı Türkiye sınırları içerisinde yer alan bir iç deniz özelliği taşımaktadır. Marmara Denizini Karadeniz ile Ege ve Akdeniz'e bağlayan iki önemli su yolundan biri İstanbul Boğazı, diğeri ise Çanakkale Boğazıdır.

Marmara denizinin doğal deseni dip suları, organik madde bakımında üç ayrı kaynağın etkisi altındadır. Bunlar Karadeniz'den, Marmara'nın kendi biyolojik üretiminden ve kentsel-endüstriyel yerleşim bölgelerinden kaynaklanan organik ve inorganik maddelerdir.

Etrafında yoğun yerleşim ve endüstrinin olması Marmara denizinin ileri boyutta kirlenmesine neden olmuştur. İstanbul Boğazı yoluyla yılda 10 ton cıva, 19000 ton çinko, 600-4200 ton bakır ve 3000 ton kadmiyum Marmara denizine taşınmaktadır (Çelikkale ve ark., 1999) Yoğun bir iç deniz trafiğinin yaşandığı

Marmara denizinde gemilerin sintine ve balast sularından, tanker trafiğinden ve kazalardan dolayı önemli derecede petrol kirliliği de meydana gelmektedir.

Su ürünleri açısından bu kadar olumsuz özellikler taşınmasına karşın, şaşırtıcı sayıda ve yüksek populasyon düzeyinde deniz hayvanını içerisinde barındırmayı sürdürmesi nedeniyle (10 ayrı taksonomik gruba ait 118 balık türü) çok sayıda balıkçı ailesinin geçimini sağlaması yönünden ülkemiz ekonomisinde büyük önem taşımaktadır.

Avlanan su ürünleri miktarı, teknolojinin gelişmesine paralel olarak artış gösterirken, sektör aşırı ve bilinçsiz avcılık ve deniz kirliliği gibi nedenlerden dolayı mevcut stokların tükenmesi tehlikesiyle de karşı karşıyadır. Sözü edilen nedenlerden dolayı avlanan miktarlar yıllara göre farklı değişiklikler göstermektedir. Avlanan miktarlardaki bu iniş çıkışlar, pazarlama ve değerlendirme sorununu da beraberinde getirmektedir.

Su ürünleri toplumun sağlıklı beslenmesi ve ekonomiye katma değer yaratılması bakımından çok yaşamsaldır. Türkiye tarım kesiminin yönlendirilmesi kapsamında tercihler sıralamasında bu sektör daha fazla göz ardı edilmemelidir. Kimi tanımlayıcı göstergeler

anımsatılan beslenme sorunlarımızı aşılması anlamında da, tarımın ekonomiye en fazla katma değer yaratması zorunluluğu anlamında da, su ürünlerimizin önemini ve önceliği daha fazla ertelenmemelidir. Çünkü Türkiye, su ürünleri sektörü açısından yaşanan tüm olumsuzluk ve çevresel sorunlara rağmen, önemli üretim potansiyeline sahiptir ve üretim gelişim trendi de bunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'de su ürünleri tüketim düzeyi yetersizdir. Tüketimin talep yapısına bakıldığında büyük dengesizliklerin olduğu görülmektedir. Örneğin; yılda fert başına İspanya'da 33 kg, Portekiz'de 16 kg, Yunanistan'da 14 kg su ürünleri tüketilirken (Dünya ortalaması 19 kg) Türkiye'de birey başına tüketimi 7-8 kg arasında değişmektedir. Üstelik bölge ve zaman unsurları açısından da tüketim dengesizliği geçerlidir. Örneğin Karadeniz Bölgesi toplamın % 36'sı tüketirken, bu oran Güneydoğuda % 0.2'ye kadar inmektedir (Gürbüz, 1993).

Tüketim düzeyinin yetersizliği, talep yapısının dengesizliği, aşırı avcılık, pazarlamada soğuk zincirin yetersiz oluşu ve denetimlerin amacına ulaşmaması gibi nedenler su ürünleri pazarlamasının başlıca sorunları arasında yer almaktadır.

Bu sorunlar Türkiye'de olduğu gibi Marmara deniz ürünleri potansiyelinin önemli bir bölümünü oluşturan Tekirdağ için de geçerlidir.

Bu çalışmanın temel amacı; deniz ürünlerinin üretim, pazarlama yapısı, işleyişi ve karşılaşılan problemler konusunda Tekirdağ İli örneği ele alınarak bilgi vermek ve problemlere çözüm önerileri getirmeye çalışmaktır. Ayrıca yasal prosedür ve yönetmelik hükümlerinin ne derece uygulandığı da araştırılmıştır.

Materyal ve Yöntem

Materyal

Araştırmanın ana materyalini, Tekirdağ ili Merkez İlçesi ve sahil şeridinde yer alan Marmara Ereğlisi, Barbaros, Kumbağ, Hoşkøy, Mürefte ve Şarkøy gibi bağlı ilçe ve beldelerde

faaliyette bulunan tekne sahipleri ile yüz yüze görüşmeler yoluyla doldurulan anket formlarından elde edilen orijinal veriler oluşturmaktadır.

Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerinin konuya ilişkin arşivlerinden (Anonim, 2005); DİE, FAO, İTO ve Üniversitelerce yapılan araştırma sonuçlarından da ikincil veri olarak önemli ölçüde yararlanılmıştır.

Yöntem

Örnekleme Aşamasında Uygulanan Yöntem

Araştırmada bölgede balık avcılığı faaliyetinde bulunan 263 adet tekne belirlenmiştir. Tekneler küçükten büyüğe, tekne boyları itibarıyla sıralanmış ve yoğunlukları dikkate alınarak; 5-10 m, 10-15 m ve 15 m'den büyük tekne grupları olarak sınıflandırılmıştır.

“Tabakalı Tesadüfi Örnekleme Yöntemine” göre her gruptan anket yapılacak tekne sayısı belirlenmiştir.

Bu aşamada;

$$N \sum (N_h S_h^2)$$

$$n = \frac{N \sum (N_h S_h^2)}{N D^2 + \sum N_h S_h^2}$$

formülünden yararlanılmıştır (Yurtsever, 1984).

n : Toplam örnek sayısı

N: Toplam tekne sayısı

N_h: Söz konusu tabakadaki tekne sayısı

S_h: Söz konusu tabakanın standart sapması

S_h²: Söz konusu tabakanın varyansı

D : d² / Z²

d: 0.10 *X değerine eşit olup, popülasyon ortalamasında izin verilen hata,

Z: %95 güven sınırına göre normal dağılım tablosundaki Z değeri.

Buna göre;

1. GRUP :

$$n = \frac{263 [189. (1.56)^2]}{(263)^2 \cdot (0.05) + [189 \cdot (1.56)^2]} = 31 \text{ Tekne}$$

2. GRUP :

$$n = \frac{263 [65. (1.954)^2]}{(263)^2 \cdot (0.05) + [65. (1.954)^2]} = 18 \text{ Tekne}$$

3. GRUP :

$$n = \frac{263 [9. (2.726)^2]}{(263)^2 \cdot (0.05) + [9. (2.726)^2]} = 5 \text{ Tekne}$$

“Tabakalı Tesadüfi Örnekleme Yöntemi”ne göre ilgili formülün uygulanmasıyla toplam 54 adet tekne örneğe alınmıştır.

Veri Toplama Aşamasında Uygulanan Yöntem

Araştırmada kullanılan ana materyali, tekne sahipleri ve tayfalarla yüz yüze yapılan görüşmeler sonucu doldurulan anket formlarından elde edilen orijinal veriler oluşturmıştır.

Anket formunda tekne boyutları, teknelerin teknik özellikleri, donanımları, avcılıkta kullanılan ağların malzemeleri, tekne sahipleri ve tayfaların sosyo-ekonomik durumları, avcılık maliyetleri, pazarlama yöntemleri, avlanan balıkların tür, miktar, fiyat ve tutarları gibi sorulara yer verilmiştir.

Verilerin Analizinde Uygulanan Yöntem

Yapılan anketlerden elde edilen veriler, çizelgeler halinde düzenlenmiştir. Veriler Microsoft Excel Programında mutlak ve oransal olarak hesaplanmış ve değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Teknelerin Teknik Özellikleri

Örnekleme yapılan 54 adet teknenin % 57,4'ünü 10 m'den küçük 31adet, %33,3'ünü 10-15m arasında 18 adet, %9,3'ünü ise 15m 'den büyük 5 adet tekneler oluşturmaktadır.

Birinci grupta (küçük) bulunan teknelerin ortalama uzunlukları 8,32 m ortalama ağırlıkları 5,49 Ton olarak hesaplanmıştır. Ortalama motor güçleri 60,9 HP olup, yapı malzemelerinin tamamı (%100) ağaçtır. Ortalama yaşları 12,3 olarak hesaplanmış olup ortalama 1 tayfa çalıştırmaktadırlar.

Orta grupta yer alan 10-15 m arasındaki teknelerin ortalama uzunlukları 12,13 m ortalama ağırlıkları 14,5 groston olarak hesaplanmıştır. Ortalama motor güçleri 140 HP olup,yapı malzemelerinin tamamı (%100) ağaçtır. Ortalama yaşları 7,1 olarak hesaplanmış olup, teknelerde çoğunlukla 3-4 adet tayfa çalışmaktadır(3,4 tayfa /tekne).

Büyük grupta yer alan teknelerin ortalama uzunluğu ise 22,43 m , ortalama ağırlıklarının 94,08 groston ve motor güçlerinin de ortalama 368,4 HP olduğu belirlenmiştir. Yapı malzemesi

olarak çoğunlukla sac kullanılmış (%80) olup, ahşap daha az tercih edilmiştir (%20). Teknelerin ortalama 7,2 yaşında olduğu hesaplanmıştır. Gırgır avcılığı yapan bu tekneler ortalama 14 tayfa çalıştırmaktadır (Çizelge 1).

1.grupta yer alan teknelerin sadece 1 tanesinde yardımcı tekne bulunurken, diğer gruplarda 5'er adet yardımcı tekne bulunduğu belirlenmiştir. 2 adet yardımcı tekne sadece büyük grupta tespit edilmiştir (%20).

Ortalama yardımcı tekne boyu sırasıyla; 5m, 5.7m, ve 7.6m olarak hesaplanmıştır. Genel ortalama 7.58m'dir.

Ortalama en küçük grupta 1.45m olarak bulunurken orta grupta 2.18m ve üst grupta 2.71m hesaplanmıştır. Genel ortalama 2.33m'dir.

Ortalama motor gücü küçük tekneler için yanıltıcı olabileceğinden hesaplanamamıştır. 10-15m arasındaki teknelerde 31.6 hp,15m'den büyük tekneler için 268 hp gibi oldukça yüksek bir değer bulunmuştur. Diğer veriler Çizelge 2'de ayrıntılı olarak görülmektedir

Çizelge 1. Tekne Büyüklük Gruplarına Göre Teknelerin Teknik Özellikleri

Table 1. Technical Specifications of Vessels According to Vessel-Length Groups(Average)

Teknelerin Büyüklük Grupları (Vessels Groups) (m)	Adet (Number)	%	Ort.	Ort.	Ort.	Yapı		Ort.	Ort.	Ort.	Ort.	
			Uzunluk (Length) (m)	En (Widthness) (m)	Ağırlık (Weight) (Groston)	Motor Gücü (Engine Power) (HP)	Malzemesi (Construction Materials) Ahşap (Wooden) Saç (Metal)	Tekne Yaşı (Vessels Age)	Tayfa Sayısı (Num. of Crew)	Ömrü (Vessel life-span) (Yıl)	Yeni Değeri (Neo Value) (YTL)	
5-10	31	57,4	8,32	2,73	5,49	60,90	100	12,3	1	28,8	22 100	
10-15	18	33,3	12,13	4,14	14,50	140	100	7,1	3,4	25,6	45 000	
> 15	5	9,3	22,43	7,20	94,08	368,4	20	80	7,2	14	43	356 000
Toplam (Total)	54	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Genel Ort. (Gen.Av.)	-	-	10,9	3,61	16,69	116,79	92,6	7,4	10,1	2,94	28,9	60 560

Çizelge 2. Yardımcı Teknelerin Teknik ve Ekonomik Özellikleri.

Table 2. Technical and Economical Specifications of Supplementary Vessels

Yardımcı Tekne Özellikleri (Specialities of supplementary vessels)	Adet (Number)	Tekne Büyüklük Grupları (Vessels Groups)(m)			TOPLAM (Total)
		5-10	10-15	>15	
1 Yardımcı Tekne (1. supplementary vessels)					
		1	5	5	11
	%	3	28	100	20
2 Yardımcı Tekne (2. supplementary vessels)					
		-	-	1	1
	%	-	-	20	1,9
Ortalama Boy (Average Length) (m)		5	5.7	7,6	7,58
Ortalama En (Average widthness) (m)		1.45	2.18	2,71	2,33
Ort. Motor Gücü (Av.Engine Power) (hp)		-	31.6	268	147
Yeni Değeri (Neo Value)(YTL)		3 000	4 400	33 000	18 750
Ort. Ekonomik Ömür (Yıl) (Av. Economic life- span)(year)		10	15	25	19,5

Tekne büyüklük gruplarına göre ekipmanları incelendiğinde küçük grupta yer alan teknelerin ortama yakıt deposu kapasitesinin 321 lt , pis su toplama tankının %25,8 inde mevcut olduğu ve ortalama 100 litre kapasitede olduğu belirlenmiştir. Enerji kaynağı olarak tüp ve akü kullanılırken soğutma sistemi donanımlarının olmadığı görülmüştür.10-15 m arası teknelerde ortalama yakıt deposu kapasitesi 1247 litre olarak hesaplanmıştır. Pis su toplama tankı %66,7 sinde mevcut olup ortalama 233 lt. kapasitededir. Enerji kaynağı olarak akü ve tüp kullanılmakta olup, soğutma sistemi bu gruptaki teknelerde de bulunmamaktadır.

15 m den büyük teknelerin ortalama yakıt deposu kapasiteleri 2368 lt ve pis su toplama tankı tamamında mevcut olmakla beraber ortalama 580 litre kapasitededir. %60 'ında bulunan buz üretimi ve kırma makinesi ortalama 2333 kg/gün kapasiteyle kullanılmaktadır.

Enerji kaynağı olarak % 60'lık oranla jeneratör tercih edilmiştir .

Tekneler avcılık aletleri yönünden incelendiğinde; küçük gruptaki teknelerin

başlıca av aletlerinin telsiz %42, radar % 22.6 , vinç %19.1 , echo-sounder % 12.9, sonar %12.9 ve % 9,7 oranıyla telsiz olduğu tespit edilmiştir. Orta gruptaki teknelerin başlıca av aletleri % 50 radar, % 38.9 pusula, % 27,8 telsiz, % 77,8 vinç, % 38.9 GPS atalayt ve % 5.6 echo-sounder olarak hesaplanmıştır.

Büyük gruptaki teknelerde avcılık aletlerinin birçoğunun mevcut olduğu görülmüş ve oranları % 100 vinç, % 100 sonar, % 80 telsiz, % 60 pusula-radar-echo-sounder olarak tespit edilmiştir (Çizelge 3).

Çizelge 4'de büyüklük gruplarına göre teknelerin sahip oldukları "ağ donanımları ve özellikleri" verilmiştir. Gırgır ağı 5-10m dışındaki tüm gruplarda bulunurken, dip ağı , voli ağı, uzatma ve algarna orta grupta (10-15m) tüm teknelerde mevcuttur.15 m'den büyük teknelerin tamamı gırgır ağına sahipken, sadece bir tekne (%20) algarnaya rastlanmıştır. Ortalama uzunluk, ortalama derinlik, ortalama ağırlık ve ortalama yeni değerlerine ilişkin veriler ilgili çizelgede ayrıntılı olarak verilmiştir.

Çizelge 3. Balıkçı Teknelerinin Sahip Olduğu Cihazlar
Table 3. Fishing Equipments of Vessels Having

CİHAZLAR (Equipments)	TEKNE BÜYÜKLÜK GRUPLARI (Vessels Groups) (m)						GENEL (Total)	
	5-10		10-15		>15			
	Adet (Number)	%	Adet (Number)	%	Adet (Number)	%	Adet (Number)	%
Pusula (Compass)	13	42	7	38,9	3	60	23	42,6
Radar (Radar)	7	22,6	9	50	3	60	19	35,2
Sonar (Sonar)	4	12,9	-	-	5	100	9	16,7
Echo-sounder(Echo-sounder)	4	12,9	1	5,6	3	60	8	14,8
Telsiz (Radio-phone)	3	9,7	5	27,8	4	80	12	22,2
Fish-pump (Fish-pump)	-	-	-	-	3	60	3	5,6
Vinç (Power-block)	5	16,1	14	77,8	5	100	24	44,4
Cps satallite (Cps satallite)	1	3,2	7	38,9	-	-	8	14,8

Çizelge 4. Teknelerin Ağ Donanımları ve Özellikleri
Table 4. Nets Equipments and Properties of Vessels

Tekne Büyük- lük Grupları (Vessels Groups) (m)	Ağlar (Nets)	Adet (Number)	%	Ort. Uzun. (Average Length) (m)	Ort. Derinlik (Average Depth) (m)	Ortalama Ağırlık (Average Weight) (Kg)	Ort. Yeni Değeri (Neo Value) (YTL)	Ort. Ekonomik Ömür (Av. Ec.life- span) (Yıl)
5-10	Gırgır Ağı (bag-shaped net)	-	-	-	-	-	-	-
	Dip Ağı (bottom net)	20	64,5	4148	1,79	2442	3217	1,68
	Voli Ağı (volley net)	21	67,7	670,5	9,4	652,5	4815	5,263
	Uzatma (prolongation net)	19	61,3	904,7	5,87	312,8	1694	1,95
	Algarna (Algerna)	18	58,1	8,33	0,58	139,4	1050	2,44
10-15	Gırgır Ağı (bag-shaped net)	4	22,2	312,5	50	2300	35500	6,67
	Dip Ağı (bottom net)	4	22,2	1766,6	1,43	533	2200	1,75
	Voli Ağı (volley net)	9	50	307,7	10,5	568,75	4312	4,33
	Uzatma (prolongation net)	7	38,9	324,3	9,42	397,2	1170	2,2
	Algarna (Algerna)	16	88,9	12,2	0,50	193,75	1593	2,17
>15	Gırgır Ağı (bag-shaped net)	5	100	560	79	5900	224000	8,5
	Dip Ağı (bottom net)	-	-	-	-	-	-	-
	Voli Ağı (volley net)	-	-	-	-	-	-	-
	Uzatma (prolongation net)	-	-	-	-	-	-	-
	Algarna (Algerna)	1	20	14	0,50	200	1000	2
GENEL (Total)	Gırgır Ağı (bag-shaped net)	9	16,7	450	66,11	4300	140 200	7,7
	Dip Ağı (bottom net)	24	44,4	3 837	1,726	2193	3 479,7	1,69
	Voli Ağı (volley net)	30	55,6	561,6	9,714	628,6	4 671	5,04
	Uzatma (prolongation net)	26	48,2	748,5	6,82	335	1 610,40	2
	Algarna (Algerna)	35	64,8	10,22	0,54	166,76	1 379,20	2,32

Sosyo- Ekonomik Göstergeler Tekne Sahipleri

Küçük gruptaki tekne sahiplerinin ortalama yaşı 47, ortalama mesleğe başlama yaşı 22,1 dir. %58'i ilkokul mezunu olup,

%19.4'ü ortaokul, %16.4'ü lise ve %3.2'si üniversite mezunudur. Ortalama aile mevcutları 3,7 ve baba meslekleri %61,2 balıkçı, %19,4 çiftçidir. Orta gruptaki tekne sahiplerinin ortalama yaşları 37,7 ve ortalama mesleğe başlama yaşları 20,8 dir.

Eğitim durumlarına bakıldığında ise, %88,9 oranla büyük bir kısmının ilkokul mezunu olduğu tespit edilmiştir. Hiç ortaokul tespit edilmezken lise mezunu oranı %11.1 dir. Ortalama aile mevcudu 5.2 ve baba mesleği olarak da balıkçılık %55,6 oranıyla yine çoğunluktadır.

Büyük grupta ortalama yaş 49,6 ve ortalama mesleğe başlama yaşı 21,2 dir. Eğitimleri % 80 ilkokul ve %20 ortaokul olarak görülmüştür. Baba mesleği yine çoğunlukla balıkçılıktır. Bu veriler balıkçılığın baba mesleği olduğu için tercih edildiğinin bir göstergesidir.

Genel duruma bakıldığında mesleğe başlama yaşının 21,2 olduğu görülmüş ve ortalama yaşın 44,1 olarak tespit edilmiştir. Balıkçılıktan elde edilen gelirin ortalama gelirin %80'ini oluşturduğu ve bu oranın büyük balıkçıda %96, küçük balıkçıda %77,3 olduğu hesaplanmıştır.

Tayfalar

Tayfaların yaş, eğitim, diğer geçim kaynakları gibi özelliklerine bakıldığında %64.7'i ilkokul, %22,2'si ortaokul, %13,1'i ise lise mezunudur. % 39,4'ünün balıkçılıktan başka bir gelir kaynağı yok iken % 58,6 sı çiftçilik yapmaktadır. Memleketlerine bakıldığında büyük bir çoğunluğunun Tekirdağ'lı olduğu görülmektedir.

Tekne büyüklük gruplarına göre sosyo ekonomik özelliklerde önemli bir farklılık göze çarpmazken, uygulanan ücret sisteminde ve ortalama çalışma sürelerinde büyük grubun tayfalarının farkı görülmektedir. Bu gruptaki tayfalar genelde sezonluk olup % 100 pay ücret sistemiyle çalışmaktadır. Diğer gruptaki tayfalar ortalama çalışma süreleri 6 ve 9,5 yılları arasında olup, az da olsa yevmiye sistemiyle de çalışanlar mevcuttur.

Pazarlama

Tekirdağ'da su ürünlerinin toptan satışı, bir su ürünleri hali olmadığı için, merkez balıkçı

barınağı girişinde mezat yeri olarak tahsis edilmiş alanda yapılmaktadır. Tekirdağ'da satışa sunulan su ürünleri kapasitesi bir çok gün 10 tonun üzerinde olmasına rağmen bir su ürünleri hali yapılamamıştır.

Su ürünleri toptan satış merkezi olarak tahsis edilmiş merkez balıkçı barınağı girişindeki alan ihtiyaçlara tam olarak cevap verememekte çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu merkezde işletmeciler kuruluştan oluşan belediye tarafından kiraya verilen çay bahçeleri, kahvehaneler ve lokantalar gibi balıkçılıkla ilgisi bulunmayan yapılar yer aldığı için, mezat sırasında araç yoğunluğu nedeniyle sorunlar yaşanmaktadır. Mezata çıkarılan balığı nakledecek kamyonlar barınak girişinde bekletildiğinden trafik aksamakta, balığın kamyonlara aktarılması zorlaşmakta ve zaman kaybı yaşanmaktadır. Mezata zorlaştıran bu yapıların zararsız hale getirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır. Bunun yanında karşılaşılan problemlere kesin çözüm sağlayacak su ürünleri hali yapılması çalışmalarına da belediye tarafından başlanmış olup, çalışmalar uygun yer tespit etme aşamasındadır.

Merkez balıkçı barınağına yanaşan balıkçı teknelerinden karaya çıkartılıp kasalanan balıklar ve diğer balıkçı barınaklarından alınan balıklar kamyonlarla müzayedeye alanına gece saat 3'ten itibaren getirilmeye başlanır. Saat 5.00 civarı mezat başlamakta ve genellikle sabah 8.00-9.00 saatlerinde sona ermektedir. Barınak içerisinde her birine bir büro tahsis edilmiş olan ve kirası belediye tarafından alınan 6 balık kabızmalı bulunmaktadır. Su ürünleri müstahsilleri, avladıkları su ürünlerini genellikle bu kabızmallar aracılığıyla satışa sunmaktadır. Kabızmallar bu satış işleminden %10-12 arasında bir komisyon almaktadırlar.

Müzayedeye isteyen balıkçı esnafı katılabilmektedir. Hamsi ve istavrit gibi nispeten ucuz balık türleri için alıcılar Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illerinden gelirken, pahalı daha kıymetli balık türleri genellikle burada alıcı bulamayıp İstanbul'a gönderilmektedir.

Mal sahibi balıkçı, ya da komisyoncu Tekirdağ'da oluşan fiyatı uygun bulmadığı zamanlarda İstanbul ile bağlantı kurup, daha yüksek fiyat alırsa balığı yüksek fiyatın olduğu yere gönderebilmektedir. Bu hesabı yaparken nakliye ve diğer giderleri de hesaba katarak karlı durumdaysa balığı nakletmektedir.

Çizelge 5. Tekne Sahiplerinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri
Table 5. The Socio-Economic Structures of Vessel Owners

Tekne Büyüklük Grupları(m) (Vessel groups)		5-10	10-15	>15	Genel	
Ortalama Yaş (Average Age)		47	37,7	49,6	44,1	
Ort. Mesleğe Başlama Yaşı (beginning age of profession)		22,1	20,8	17,4	21,2	
Eğitim Durumu (Education Level)	İlkokul (Primery School)	Adet	18	16	4	38
		%	58	88,9	80,0	70,0
	Ortaokul (Junior-high Sch.)	Adet	6	-	1	7
		%	19,4	-	20	13,0
	Lise (High School)	Adet	6	2	-	8
		%	19,4	11,1	-	15,0
	Üniversite (University)	Adet	1	-	-	1
		%	3,2	-	-	2,0
	Ortalama Aile Mevcudu (adet) (Family members)(number)		3,7	5,2	4,8	4,3
	Baba Mesleği (Fathers' Job)	Balıkçı (Fisherman)	Adet	19	10	4
%			61,2	55,6	80	61,1
Çiftçi (Farmer)		Adet	6	3	1	10
		%	19,4	16,6	20	18,5
Diğer(Others)		Adet	6	5	-	11
	%	19,4	27,8	-	20,4	
Balıkçılık Gelirinin Toplam Gelirdeki Payı (Rate of fishery income into total) (%)		77,3	81,4	96	80,4	
Eşinin Mesleği (%) (Wife's Job)	Ev Hanımı (Housewife)	100,0	100,0	100,0	100,0	
	Diğer(Othes)	-	-	-	-	
Ort. Aileden Teknede Çalışan Sayısı (number of persons working in the family)		0,74	0,83	2	0,9	
Meslekten Memnuniyet Durumu (Satisfaction level of profession)	İyi (Good)	Adet	11	15	3	29
		%	35,5	83,3	60	53,7
	Orta(Middle)	Adet	15	3	1	19
		%	48,4	16,7	20,0	35,2
	Kötü (Bad)	Adet	5	-	1	4
		%	16,1	-	20,0	11,1

Çizelge 6. Tayfaların Sosyo- Ekonomik Özellikleri
Table 6. The Socio-Economic Structures of Crew

Tekne Büyüklük Grupları (m) (Vessel Groups)		5-10	10-15	>15	Genel (Total)
Ortalama Yaş (Average Age)		34,3	31,8	32,8	32,6
Eğitim Durumu (Education Level)	İlkokul (Primery School)	Adet (Number) 19	35	10	64
	%	73,1	59,3	71,5	64,7
	Ortaokul (Junior high Sc.)	Adet (Number) 2	19	1	22
	%	7,7	32,2	7,1	22,2
	Lise (Senior High Sc.)	Adet (Number) 5	5	3	13
	%	19,2	8,5	21,4	13,1
Diğer Geçim Kaynakları (Other Professions)	Yok (None)	Adet (Number) 13	21	5	39
	%	50	35,6	36	39,4
	Çiftçilik(Farmer)	Adet (Number) 12	37	9	58
	%	46	63	64	58,6
	Diğer (Other)	Adet (Number) 1	1	-	2
	%	4	1,4	-	2
Memleket (Native Land) (%)	Tekirdağ	100	100	79	97
	Diğer(Other)	-	-	21	3
Tayfalara Uygulanan Ücret Sistemi (%) (Wage System of crews)	Yevmiye (Daily Wage)	7,7	11,1	-	8
	Pay (Share)	92,3	88,9	100	92
Ortalama Çalışma Süresi (Yıl) (Average working time (year))		6	9,5	0,4	6,44

Mezart alanında toplanan balık türüne göre kasa, adet, kilo gibi ölçüler baz alınmak suretiyle açık arttırmaya çıkartılır. En fazla fiyatı veren balığı satın alır. Arz ve talep durumuna göre satış pazarlık usulü de yapılabilmektedir. Alıcılar tarafından fiyat verilirken, satışa sunulan balığın miktarı, kalitesi ve pazar durumu gibi özellikler göz önünde bulundurulur. Seyyar satıcılar da oluşan toptan fiyattan ihtiyaçları kadarını satın alıp, satışa sunacakları yerlere nakledeleler. Arz edilen balık miktarı fazla ise ya da oluşan fiyat düşük olursa mal sahibi balığı buzhanede bekletip, ertesi gün mezata çıkartabilmektedir. İşletmeci olan belediye, bir yetkilisi vasıtasıyla satışı gerçekleştirir. Satış sonrası ürüne ait fatura veya sevk irsaliyesinin ilk nüshası alıcılara verilir. Mezarın yapıldığı alanda genellikle denetim yapılmamaktadır. Şikayete bağlı olmaksızın yapılan denetimlerde belediye yetkilisi, Tarım İl Müdürlüğü yetkilisi ve İl

Sağlık Müdürlüğü'nden bir görevliden oluşan denetleme ekibi mezatı sadece izleyerek, genellikle müdahale etmemektedir. Şikayet olması durumunda gerekli incelemeler yapıp balığa el konulmaktadır. Sağlık yönünden bir şikayet söz konusu ise balıktan numuneler alınarak incelemeye gönderilmektedir. İnceleme sonucu belli oluncaya kadar balık soğuk hava depolarında muhafaza edilip, inceleme sonucunda balığın insan sağlığına zararlı olduğu ortaya çıkması halinde balıklar imha edilir. Balık boyu ve tür yasalarına uygun olmayan ürünlerin tespiti halinde ise balığa el konularak, gerekli incelemelerden sonra yurt ve huzur evi gibi kurumlarına tüketilmek üzere verilir, avlayanlar adli makamlara sevk edilmektedir.

Üretilen balığın pazarlama yapısı incelendiğinde tekne büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Büyük grupta yer alan tekneler avladıkları balığın %96'sı gibi

yüksek bir miktarını komisyonculara pazarlarken; orta grupta bu oran %34' tür. Küçük gruptaki tekneler avlanan balığın %11'ini seyyar satıcılara pazarlarken orta ve büyük grupta yer alan tekneler seyyar satıcıya pazarlama yapmamaktadır.

Toplam üretilen balığın % 55'i komisyonculara, %23'ü konserve fabrikalarına, %12'si kooperatif ve birliklere geri kalan kısmı ise seyyar satıcı ve direkt tüketiciye pazarlanmaktadır. Değerlendirilemeyen balık miktarı oranı %1 olarak tespit edilmiştir. Balık unu ve yağı fabrikasına direkt pazarlamaya rastlanmamıştır.

Gayri Safi Üretim Değeri, Değişken Masraflar ve Brüt Kar

Türlere göre avlanan ortalama balık miktarları incelendiğinde; küçük gruptaki

teknelerin %68'inin lüfer, %61.3'ünün istavrit ve %48'inin palamut avladığı görülmektedir (çizelge 8). Karides avlayan tekne sayısı küçük grupta 13 (%42) iken, orta grupta 16 (%88.9), olarak tespit edilmiştir.

Büyük gruptaki teknelerin tamamı (%100), palamut, lüfer, istavrit ve çinekop avı yapmaktadır (çizelge 8). Hamsi avcılığı yapan tekne tespit edilememiştir. Hamsi ağı göz açıklığı çok küçük olduğundan ağır ve masraflı bir ağıdır. İldeki tekneler küçük olduğundan bu ağı taşımak zahmetli ve masraflı olmaktadır.

Tekne büyüklük gruplarına göre toplam balık üretimi ve ortalama değerleri çizelge 7'de görülmektedir. Toplam üretim küçük grupta 92.05 ton, ikinci grupta 99.58 ton, büyük grupta 163.2 ton olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 7. Üretilen Balığın Tekne Büyüklük Gruplarına Göre Pazarlama Kanalları (%)
Table 7. Marketing Channels of Seafood Products Produced by the Vessels (%)

PAZARLAMA KANALLARI (Marketing Channels)	TEKNE BÜYÜKLÜK GRUPLARI (m)		
	5-10	10-15	>15
Kooperatif ve Birlikler (Cooperatives)	14	14	-
Komisyoncu (Kabzımal+Tüccar) (Wholesalers)	62	34	96
Konserve Fabrikası (Fabrics)	8	46	-
Seyyar Satıcı (Peddlers)	11	-	-
Tüketici ve Lokanta (Consumer and Restaurants)	1	-	-
Kendi Tükettiği (Self Consumption)	1	3	1
Diğer (Others)	2	1	2
Değerlendirilemeyen (Worthless)	1	2	1
TOPLAM (Total)	100	100	100

Çizelge 8. Tekne Büyüklük Gruplarına Göre Bir Sezonda Avlanan Tekne Sayısı ve Teknelerin Avladıkları Ortalama Balık Miktarları

Table 8. The Number of Vessels Fishing According to Vessel-Length Groups and Average Amount of Seafood Products Produced During Fishery Season

Avlanan Balık Cinsi (Amount of fish landing)	5-10 m			10-15 m			15 m >			Genel (General)		
	Tekne Sayısı	%	Miktar	Tekne Sayısı	%	Miktar	Tekne Sayısı	%	Miktar	%	Tekne Sayısı	Miktar
Palamut (Atlantic bonito)	15	48	1	9	50	1,94	5	100	10	54	29	2,84
Lüfer (Blue fish)	21	68	0,43	8	44,4	1,25	5	100	4,7	63	34	1,25
Mezgit (Merlangus)	11	35,5	0,73	15	83,3	1,46	3	60	0,22	53,7	29	1,26
Karides (Shrimps)	13	42	0,86	16	88,9	1,78	2	40	0,55	57,4	31	1,32
Hamsi (Anchory)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İstavrit (Horse meckerel)	19	61,3	0,55	9	50	0,86	5	100	11,8	61,1	33	2,34
Çinekop (Young blue fish)	13	42	0,6	5	27,8	2	5	100	4,6	42,6	23	1,77
Levrek (sea bass)	3	9,7	0,13	-	-	-	-	-	-	5,6	3	0,13
Dil (Sole)	6	19,4	0,46	-	-	-	-	-	-	11,1	6	0,46
Pisi (Plaice)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalkan (Turbot)	4	12,9	0,28	-	-	-	-	-	-	7,4	4	0,28
Sardalya(Sardine)	-	-	-	-	5,6	1	-	-	-	1,95	1	1
Köpek Balığı (Jaws)	2	6,5	9	-	-	-	-	-	-	9	2	9
Vatoz (Vatos)	3	9,7	1,8	-	-	-	-	-	-	5,6	3	1,83
Tekir (Tabby fish)	7	22,6	0,27	-	-	-	-	-	-	13	7	0,27
İzmarit (Sea bream)	1	3,2	1	-	-	-	-	-	-	1,9	1	1

Ortalama üretim tekne büyüklük gruplarına göre 2.969 ton,5.532 ton ve 32.64 ton olarak tespit edilmiştir. Türlerine göre üretim miktarları

ve değerlerini içeren bilgiler çizelgede ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Çizelge 9. Tekne Büyüklüklerine Göre Gayri Safi Üretim Değerleri(YTL)

Table 9. Gross Production Value (G.P.V.) Gained Among Fish Varieties According to the Vessel- Length Groups

Avlanan Balık Cinsi (Amount of fish landing)	Tekne Büyüklük Grupları, Toplam Miktar (ton) ve Değerler (YTL) (Vessel groups)								
	Ort.	5-10		10-15		>15		TOPLAM	
	Fiyat (Price)	Miktar (Quantity)	Değer (Value)	Miktar (Quantity)	Değer (Value)	Miktar (Quantity)	Değer (Value)	Miktar (Quantity)	Değer (Value)
Palamut (Atlantic bonito)	3,00	15	45.000	17,46	52.380	50	150.000,00	82,46	247.380
Lüfer (Blue fish)	12,00	9,03	108.360	10	120.000	23,5	282.000,00	42,53	510.360
Mezgit (Merlangus)	5,40	8,03	43.362	21,9	118.260	6,6	35.640,00	36,53	197.262
Karides (Shrimps)	11,10	11,18	124.098	28,48	316.128	1,10	12.210,00	40,76	452.436
Hamsi (Anchory)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İstavrit (Horse meckerel)	2,50	10,45	26.125	7,74	19.350	59	147.500,00	77,19	192.975
Çinekop (Young blue fish)	7,30	7,8	56.940	10	73.000	23	167.900,00	40,8	297.840
Levrek (sea bass)	12,80	0,39	4.992	-	-	-	-	0,39	4.992
Dil (Sole)	13,00	2,76	35.880	-	-	-	-	2,76	35.880
Kalkan (Turbot)	17,50	1,12	19.600	-	-	-	-	1,12	19.600
Sardalya (Sardine)	3,50	-	-	1	3.500	-	-	1	3.500
Vatoz (Vatos)	1,00	5,4	5.400	-	-	-	-	5,4	5.400
Köp. Bal. (Jaws)	1,00	18	18.000	-	-	-	-	18	18.000
Tekir (Tabby fish)	10,30	1,89	19.467	-	-	-	-	1,89	19.467
İzmarit (Sea bream)	1,00	1	1000	-	-	-	-	1	1000
TOPLAM (Total)	-	92,05	508.224.000	99,58	705.618.000	163,2	795.250.000	354,83 0	2.009,092
ORT. (Average)	-	2,969	16.394.323	5,532	39.201.000	32,64	159.050.000	6,571	37.205.000

Çizelge 10. Balıkçı Teknelerinin Avcılık Faaliyetlerine İlişkin Ortalama Değişken Masrafları ve Brüt Karları (YTL)

Table 10. Average Variable Costs and Gross Profits Related With Fishery Activities According to the Vessel-Length Groups

Ortalama Tekne Giderleri (Average Fishery costs)	Tekne Büyüklük Grupları(M) (Vessels Groups)			
	5-10	10-15	>15	GENEL
Akaryakıt ve Yağ Giderleri (Fuel-oil cost)	5 861	16 560	67 520	15 140
Tekne Bakım Giderleri (Vessel repair)	1 418	1 556	9 600	2 232
Ağ Bakım Giderleri (Net repair)	2 046	3 907	13 600	3 372
İşgücü Giderleri (Crew wages)	350	375	1 650	512
Kasa vb Giderler (Cases costs)	286	289	4 300	716
Kumanya Giderleri (Food costs)	725	454	10 400	1 508
Pazarlama Giderleri (Marketing costs)	224	154	2 200	395
Vergi vb. Giderler (Taxes etc.)	117	-	3 500	350
Liman Giderleri (Seaport allowances)	10	75	100	12
Ceza Giderleri (Penalties)	200	222	1 000	242
Kooperatif Giderleri (Deduction of cooperatives)	324	874	1 200	705
DEĞİŞKEN MASRAFLAR TOPLAMI (Total variable cost)	11 561	24 566	115 070	25 184
Gayrisafi Üretim Değeri (G.S.Ü.D) (Gross Production Value)(G.P.V.)	16 394	39 201	159 050	37 205
BRÜT KAR (Gross income)	4 833	14 635	43 980	12 021

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma Tekirdağ ili deniz balıkçılığının sosyo-ekonomik yapısını ortaya koymak ve pazarlama sistemini inceleyerek aksaklıkları tespit edip giderilmesine ilişkin çözüm önerileri sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Su ürünleri konusunda tüm Türkiye'de mevcut sorunlar Tekirdağ'da da mevcuttur. Bu problemler balığın avlanmasından tüketilmesine kadar her alanda söz konusudur.

Türkiye'de henüz tatmin edici bir su ürünleri politikasının oluşturulamaması, aşın avcılık, stokların belirlenememesi, deniz kirliliği, pazarlama problemleri ve denetim eksikliği gibi nedenler sektörü olumsuz yönde

etkilemektedir. Kooperatiflerin avcılık konusunda her hangi bir yetki ve sorumlulukları yoktur. Kooperatiflere belli konularda (yasak avcılık şekilleri vb.) oto kontrol sağlanması amacıyla yetki ve sorumluluklar verilmesi hem denetimlere yardımcı olacak, hem de kooperatifçiliği özendircektir. Balıkçı barınaklarının asıl sahipleri olan balıkçı kooperatifleri kiralanmaları sürecinde çeşitli bürokratik engellerle karşılaşmaktadır. Nitekim Tekirdağ merkez balıkçı barınağının işletmecisi belediye olup, kooperatifin burayı kiralama taleplerine yıllardır bürokratik engeller nedeniyle cevap verilememiştir.

Avlanan balıklar büyük oranda taze tüketildiği için türe göre av sezonunda günlük pazarlama mevcuttur. Soğuk zincir tesisi teşvik edilmeli ve avlanmadığı dönemlerde de arzı sağlanmalıdır. Bu hem halkımızın beslenmesinde hem de balıkçıların daha fazla gelir teminine yardımcı olacaktır. Nakillerin kamyonlarda açık olarak yapılması, sağlık yönünden zararlı olmasının yanında, dökülmeler nedeniyle trafik kazalarına da yol açabilmektedir.

Anket çalışmaları sonucunda araştırma kapsamına alınan balıkçıların ortalama yaşları 44.1 ve ortalama mesleğe başlama yaşları 21.2 olarak tespit edilmiştir. Eğitim durumları incelendiğinde ise %70'inin ilkökul, %13'ünün ortaokul ve %15'inin lise ve %2 'sinin üniversite mezunu olduğu görülmüştür. Balıkçılıktan elde edilen gelirin ortalama gelirin %80'ini oluşturduğu ve bu oranın büyük balıkçıda %96, küçük balıkçıda %77,3 olduğu hesaplanmıştır. Tayfaların ise %64.7'i ilkökul, %22,2'si ortaokul, %13,1'i ise lise mezunudur. %39,4'ünün balıkçılıktan başka bir gelir kaynağı yok iken % 58,6 sı çiftçilik yapmaktadır. Memleketlerine bakıldığında büyük bir çoğunluğunun Tekirdağ'lı olduğu belirlenmiştir.

Örnekleme yapılan 54 adet teknenin % 57,4'ünü 10 m'den küçük (31adet), %33.3'ü 10-15m arasında (18adet), %9,3'ü ise 15m 'den büyük (5 adet) teknelerdir. Küçük olarak gruplandırılan teknelerin ortalama uzunlukları 8,32 m ortalama ağırlıkları 5,49 olarak hesaplanmıştır. Ortalama motor güçleri 60,9 HP olup, yapı malzemelerinin tamamı (%100) ağaçtır. Ortalama yaşları 12,3 olarak hesaplanmış olup ortalama 1 tayfa çalıştırmaktadırlar Orta grupta yer alan 10-15 m arasındaki teknelerin ortalama uzunlukları 12,13 m ortalama ağırlıkları 14,5 grostondur. Ortalama yaşları 7,1 olarak hesaplanmış olup, teknelerde çoğunlukla 3 -4 adet tayfa çalışmaktadır(3,4 tayfa /tekne).Büyük grupta yer alan teknelerin ortalama uzunluğu ise 22,43 m , ortalama ağırlıklarının 94,08 groston ve motor güçlerinin de ortalama 368,4 HP olduğu belirlenmiştir. Yapı malzemesi olarak çoğunlukla sac kullanılmış (%80) olup, ahşap daha az tercih edilmiştir (%20). Gırgır avcılığı yapan bu tekneler ortalama 14 tayfa çalıştırmaktadır.

İlde üretilen balığın % 55'i komisyonculara, %23'ü konserve fabrikalarına, %12'si kooperatif ve birliklere geri kalan kısmı ise seyyar satıcı ve direkt tüketiciye pazarlanmaktadır. Değerlendirilemeyen balık miktarı oranı %1 olarak tespit edilmiştir. Pazarlama kanalları incelendiğinde büyüklük grupları arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Büyük grupta yer alan tekneler avladıkları balığın %96'sı gibi yüksek bir miktarını komisyonculara pazarlarken; orta grupta bu oran %34' tür. Küçük gruptaki tekneler avlanan balığın %11'ini seyyar satıcılara pazarlarken orta ve büyük grupta yer alan tekneler seyyar satıcıya pazarlama yapmamaktadır.

Tekirdağ'da bir balık hali olmadığı için pazarlama sorunları yaşanmaktadır. Su ürünleri toptan satış merkezi olarak tahsis edilmiş merkez balıkçı barınağı girişindeki alan ihtiyaçlara tam olarak cevap verememekte çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu merkezde işletmeciler tarafından kiraya verilen çay bahçeleri, kahvehaneler ve lokantalar gibi balıkçılıkla ilgisi bulunmayan yapılar yer aldığı için, mezat sırasında araç yoğunluğu nedeniyle sorunlar yaşanmaktadır. Mezata çıkarılan balığı nakledecek kamyonlar barınak girişinde bekletildiğinden trafik aksamakta, balığın kamyonlara aktarılması zorlaşmakta ve zaman kaybı yaşanmaktadır. Mezata zorlaştıran bu yapıların zararsız hale getirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmaktadır. Denetimler yetersiz olup, kooperatiflerin verdiği balık miktarı rakamları kabul edilmektedir. Bu rakamların denetimlerle doğruluğu kontrol edilmelidir.

Tekirdağ İlinde faaliyet gösteren balıkçıların % 42,6'sı büyük sonar ve radarlar gibi balık bulucu aletlerin kullanılması ve büyük gırgır teknelerinin Marmara'da avlanmasını, %27.8'i sosyal güvencenin olmayışını, %11.1'i deniz kirliliğini, %27.8'i av sezonunun iyi ayarlanamamasını, % 18,5'i bilinçsiz ve aşırı avlanmayı %25.9'u Denizcilik Bakanlığının kurulamamasını ve %14.8'i balıkçılık ekipmanlarının yüksek olmasını sorun olarak görmektedir.

Balıkçıların balıkçılığın geçmişi, bu günü ve geleceği ile ilgili görüşleri sorulmuş ve verilen cevaplar tekne büyüklük gruplarına göre ayrı ayrı çizelgeler oluşturulmuştur.

Anket yapılan balıkçıların %25,6'sı balık çeşidinin eskiden çok daha fazla olduğunu, %18.5'i balıkçılığın daha kolay ve ekonomik yönden daha tatmin edici olduğunu belirtmişlerdir. Denetimlerin eskiden yetersiz olduğunu düşünen küçük gruptaki balıkçıların oranı % 19.4 iken bu oran orta grupta %11.1 ve büyük grupta %20'dir (Çizelge 6.15).

Balıkçılığın bu günüyle ilgili olarak giderler çok fazla diyen balıkçı yüzdesi küçük grupta 12.9 , orta grupta 11.1 iken büyük grupta 60 olarak tespit edilmiştir. Bürokrasi fazla diyenlerin oranı büyük grupta % 40, orta grupta %11.1 iken küçük grupta bu görüşe rastlanmamıştır. Orta gruptaki balıkçıların % 44'ü kredi zorluğu var derken küçük grubun %16.1 'i plansız ve aşırı avcılık yapıldığını belirtmişlerdir (Çizelge 6.16).

Balıkçılığın geleceği ile ilgili olarak (Çizelge6.17) balıkçıların % 20'si şartlar daha iyi olacak derken, bilinçsiz ve aşırı avcılık devam ederse balıkçılık biter diyenlerin oranı %13.7 olarak tespit edilmiştir. Balıkçılığın geleceğini karamsar ve endişeli görenlerin oranı sadece % 7.4 olarak belirlenmiştir. Diğer görüşler ayrıntılı olarak ilgili çizelgede görülmektedir.

Balıkçılara Tarım Bakanlığında ne tür beklentilerinin olduğu sorulmuş ve büyük gruptaki balıkçıların % 40'ı Denizcilik Bakanlığının kurulması ve balıkçıyı uzman kişilerin denetlemesi, % 40'ı balıkçılığın sosyal

ve ekonomik yönden desteklenmesi ve % 20 'si sezon kötü geçtiğinde mağdur olan balıkçı için bir destek fonu oluşturulması gerektiği cevabını vermiştir. Anket yapılan balıkçıların %14.8 'i av yasağı döneminin çok uzun olduğunu ve yöre balıkçısının görüşü alındıktan sonra yasak dönemin belirlenmesi gerektiğini belirtirken, % 22.2'si kredi imkanlarının artırılıp prosedürün azaltılmasını Tarım Bakanlığında beklemektedir. Diğer beklentiler tekne büyüklük gruplarına göre ayrıntılı olarak çizelge 6.18 'de görülmektedir.

Balıkçıların mevcut sorunlarının ortadan kalkması için Denizcilik Bakanlığı acilen kurulmalı, denetimler artırılarak balıkçıların yasalara uyma konusunda bilinçlendirilmeleri gerekmektedir. Avcılık ekipmanları ucuzlamalı ve ağ fiyatları mazotta olduğu gibi desteklenmelidir. Av sezonu belirlenirken yöresel faktörler göz önünde bulundurulmalı, gerektiğinde uzatılmalıdır. Tekirdağ'da büyük bir balık pazarı kurularak ve soğuk hava depoları yaygınlaştırılarak pazarlama problemleri ortadan kaldırılabılır. Deniz kirliliği konusunda vatandaş bilinçlendirilmeli ve cezalar caydırıcı olmalıdır. Daha sorunsuz ve verimli bir balıkçılık, kooperatiflerin aktif hale getirilip yetkilerinin artırılmak suretiyle sağlanabilir.

Kaynaklar

- Anonim. 2005. Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü, 2005 Su Ürünleri Verileri- Tekirdağ
Çelikkale, M.S., ve Ark. 1993. Av Araçları ve Avlanma Teknolojisi. KTÜ Sürmene Deniz Bilimleri Fak. Yay. No: 162
Çelikkale, M.S., ve Ark., 1999. Türkiye Su Ürünleri Sektörü. İstanbul Ticaret Odası Yay. No:2.
Gürbüz, M., 1993. Su Ürünleri Sempozyumu. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası. 14-15 Ekim 1993. Ankara

- Zengin, M., ve Ark. , 2004, Marmara Denizindeki Derin Su Pembe Karidesi (*Parapenaeus longirostris*, Lucas 1846) Balıkçılığın Geliştirilmesi üzerine Bir Araştırma, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarımsal araştırmalar Genel Müdürlüğü, Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müd., Trabzon.
Yurtsever, N., 1984. Deneysel ve İstatistik Metotlar. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları. Genel Yayın No: 121. Teknik Yayın No:56 – Ankara